

Бібліографія:

- Богаčov, А. Л. (2021). *Онтологія розуміння (філософська герменевтика)*. Підручник для студентів філософського факультету. ВПЦ «Київський університет».
- Вахтель, А. І. (2017). *Феноменологія і натуралізм: від феноменологічної критики натуралізму до натуралізації феноменології* [Дисертація, Київський національний університет імені Тараса Шевченка].
- Гусерль, Е. (2021). *Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії* (В. Кебуладзе, Пер.). Фоліо.
- Farber, M. (2021). *Naturalism and Subjectivism*. Hassel Street Press.
- Husserl, E. (1965). *Philosophie als strenge Wissenschaft*. Frankfurt a.M., Klostermann.
- Soffer, G. A. (1989). *Husserl and the Question of Relativism* [Dissertation, Columbia University].

Перформатив та його значення у публічному мовленні суб'єкта сучасності

Іван Щербаков

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Розрізнення акту та змісту мовлення, здійснене вперше Джоном Остіном у теорії перформативів, є базовою мисленевою операцією для розуміння сучасної публічності. Ця операція передбачає зміщення акценту з того, що у висловленні може бути сказано буквально, на сам акт промовляння висловлення. Таким чином ми залучаємо акт висловлення до поля значення, в якому вже знаходиться його зміст. Артикуляція змісту тут не ізольована від себе як від дії, тобто не можна сказати що ця дія уточнює зміст чи продовжує його екстралінгвістично. Навпаки, відношення акту та змісту постулюють базове лінгвістичне протиріччя мовлення суб'єкта сучасності, яке полягає у розбіжності між буквально проартикульованим змістом та необхідно зайнятою для

промовляння цього змісту структурною позицією.

В роботі «How to do Things with Words» Джон Остін висунув генеральну тезу про існування перформативів – специфічного класу висловлень, які використовуються не для повідомлення певної інформації, а радше заради виконання певної дії. Хоча приклади, наведені Остіном задля пояснення своєї теорії (клятви, ставки, ритуальні висловлення, обіцянки, накази), і мають характер трюїзму, вони залишають по собі цілісне уявлення про описане як про абсолютно не банальний факт. Адже реальність висловлення як діяльності не може бути доступна практично на певних рівнях комунікації доти, доки не буде осмислена на цих рівнях теоретично, тобто уявлення про «силу слова» та «дію слова» має залишатися інструментально наявним лише на рівні комунікації риторичних прийомів, оскільки є оформленим суголосно цьому рівню.

Концептуальні наслідки просування ідеї слова як дії дали її звичного використання у якості риторичного прийому створили абсолютно нове поле філософських досліджень, інтенсивність якого не зменшується дотепер. Це пояснюється перш за все самою лінгвістичною перспективою на дію, де мова як продукт дійсності віддзеркалює факти у подвійному опосередкуванні – від факту до значення і від значення до дії. Таким чином, запропонована Остіном оптика залишає нас із низкою проблем теоретичного характеру, пов'язаних із логікою диференціації та використання перформативів як конвенційного інструменту тієї чи іншої лінгвістичної ситуації, водночас залишаючи місце для розгортання можливостей практичного використання перформативу як інструменту політики, етики, мистецтва та інших діяльнісних сфер.

Оскільки публічне мовлення стверджується перш за все у своїй перформативності, специфіка його використання у ситуації сучасності спирається на розбіжність між актом та змістом як на базову потребу. Процес означування стверджує межі для першочергового феноменального сприйняття, тому будь-який дискурс завжди існує як квазі-універсальний – цим пояснюється принципова

невизначеність інформаційного суспільства щодо базової аксіоматики (само)аналізу у кожній конкретній ситуації використання експертної позиції. Тож робота з публічністю на рівні змісту не дає нам сьогодні майже нічого, оскільки ті фундаментальні процеси, які можна було б назвати політичними, не залишають слідів у публічному мовленні на рівні змісту. Відповідно, їх необхідно шукати на рівні акту.

Бібліографія:

- Austin, J. (1962). *How to do Things with Words*. Oxford University Press.
- Austin, J. (1961). Performative Utterances. In J.O. Urmson and G.J. Warnock (Eds.), *Austin, J. Philosophical Papers* (pp. 220–241). Oxford University Press.
- Butler, J. (1997). *Excitable Speech. A Politics of the Performative*. Routledge.
- Searle, J. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge University Press.

Phenomenological analysis of refugees' experience

Олександра Амельченко

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Two hermeneutical perspectives focus on subjects' experiences in philosophy: phenomenology and psychoanalysis. While the first focuses on embodied direct experiences of conscious beings, the latter works with unconscious and repressed experiences. A growing number of research studies in phenomenology and psychoanalysis have focused on migrants' experiences and have been written from their perspectives (Ahmed, 2000; Sánchez, 2022; White, 2021). By giving a voice to marginalized communities, e.g., migrants, phenomenologists have found that they share a need to unite to stitch together the past, which they left at home, and the present (Ahmed, 2000, p. 91) and a common perspective on life (Sánchez, 2022, p. 61). They have